

**VL FINNISCHER WORTSCHATZ
 BA/MA FENNISTIK**

DATUM	THEMA	EINFÜHRENDE LITERATUR
	Einleitendes	
20.10.	Wörter, Wortschatz	Koivisto 2013, 14-57, Laine 2007, 34-57,
27.10.	Strukturierungsprinzipien	Häkkinen 2006, 75-100
	Eigenes und Entlehntes	
03.11.	Allgemeine Prinzipien der Etymologie	Häkkinen 2006, 9-74; Kulonen 1996, 12-21
10.11.	Autochtoner Wortschatz	Häkkinen 2006, 163-229
17.11.	Entlehnungen: verschiedene Arten	Koivisto 2013, 199-210
24.11.	Entlehnungen: verschiedene Schichten	Häkkinen 2006, 220-273
01.12.	Eigenes statt Entlehntes	Kolehmainen 2014, 13-75, Nordlund 2004
	Simplizische und komplexe Wörter	
08.12.	Grundwörter	Koivisto 2013, 117-138
15.12.	Allgemeine Prinzipien der Wortbildung	Koivisto 2013, 211-255, Brown et al. 2007, 12-28
	Exkurs	
22.12.	Weihnachtlicher Wortschatz	Koivulehto 2000

HYVÄÄ JOULUA!

	Wortbildung	
12.01.	Komposition	Koivisto 2013, 323-337, Vesikansa 1989a
19.01.	Derivation: Nomen	Koivisto 2013, 256-322, Brown et al. 2007, 38-104
26.01.	Derivation: Verben	Koivisto 2013, 256-322, Brown et al. 2007, 106-157
	Neologismen	
02.02.	Neufinnisch	Eronen 2007, 23-73
	Abschließend	
09.02.	Resümee	

Einführende Literatur auf Deutsch

- Elsen, Hilke 2013, Wortschatzanalyse. Tübingen: A. Francke.
Haß, Ulrike & Störjohann, Petra (Hg.) 2015, Handbuch Wort und Wortschatz. Berlin&New York: de Gruyter.
Römer, Christine & Matzke, Brigitte 2010, Der deutsche Wortschatz. Struktur, Regeln und Merkmale. Tübingen: Narr.
Wanzeck, Christiane 2010, Lexikologie. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Literatur zum finnischen Wortschatz und zur Wortbildung im Finnischen (Auswahl)

- Brown, Anneli & Lepämaa, Anna-Liisa & Silfverberg, Leena ²2008, *Miten sanoja johdetaan. Suomen kielen johto-oppia*. Helsinki: FinnLectura.
Eronen Riitta 2007: *Uudissanat rötösherrasta salarakkaaseen*. Helsinki: Otava.
Grönholm, Maija 1989, Miksi sanoja lainataan? Turun murteen ruotsalaislajien taustoista. In: *Virittäjä* 93, 70-78.
Haarala, Risto 1989, Sanat tiedon ja taidon palveluksessa. In: *Vesikansa* (toim.) 1989, 259-275.
Häkkinen, Kaisa 1992, Suomen perussanaston etymologiset kerrostumat. In: *Virittäjä* 96, 47-59.
-- 2000, Suomen kirjakielen sanaston vakiintuminen. In: *Punntila et al.* (toim.) 2000, 254-278.
-- ³2006 [1990]: *Mistä sanat tulevat: Suomalaista etymologiaa*. Helsinki: SKS.
Hahmo, Sirkka-Liisa 2011, *U-johtimia ja ekspressiivistä etymologiaa*. In: *Virittäjä* 115, 281-287.
Hakulinen, Auli & Leino, Pentti (toim.) 1983, *Nykysuomen rakenne ja kehitys*. Helsinki: SKS.
Hakulinen, Lauri 1969, *Suomen sanaston käänkölajit*. Helsinki: SKS.
Heinonen, Tarja Riitta 2001, Harmaaturkit herkkusuutit – bahuvriihit sanakirjassa ja kieliopissa. In: *Virittäjä* 114, 625-634.
Huhtala, Aarre 1989, Muotisanat. In: *Vesikansa* (toim.) 1989, 127-147.
Huomo, Katja 2004, Ristiriitojen merkitys tieteenhistorialle. In: *Huomo et al.* (toim.) 2004, 223-258.
Huomo, Katja & Lea Laitinen & Outi Paloposki (toim.) 2004, *Yhteistä kieltä tekemässä. Näkökulmia suomen kirjakielen kehitykseen 1800-luvulla*. Helsinki: SKS.
Jääskeläinen, Petri 2004, *Instrumentatiivisuus ja nykysuomen verbinjohto. Semanttinen tutkimus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
Jarva, Vesa 2003, *Venäläisperäisyys ja ekspressiivisyys suomen murteiden sanastossa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
Joki, Aulis J. 1989, Sanastomme perusainekset. In: *Vesikansa* (toim.) 1989, 7-27.
Jussila, Raimo 1988, Agricolan sanasto ja nykysuomi. In: *Esko Koivusalo* (toim.) 1988, *Mikael Agricolan kieli*. Helsinki: SKS. 203-228.
-- 1989, Suomen yleiskielen ja murteiden sanastojen suhteista. In: *Virittäjä* 93, 309-321.
-- 2000, Vanhan kirjasuomen sanaston kasvu. In: *Punntila et al.* (toim.) 2000, 279-292.
Kangasmaa-Minn, Eeva 1973, Primaaristen johdinainesten funktioista. In: *Commentationes Fenno-Ugricae in honorem Erkki Itkonen sexagenarii die XXVI mensis aprilis anno MCMLXXXIII. Erkki Itkonen 60 v.* (= Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia 150). Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura. 151-159.
-- 1981, Derivaatiopuun pudonnaiset. In: *Sananmuodostuksen ongelmia. Seminaari Seilissä 3.-4.9.1981* (= Suomen kielitieteellisen yhdistyksen julkaisuja 7). Turku: Suomen Kielitieteellinen Yhdistys. 29-33.
-- 1982, Derivaatiokielioppia I: verbijohdokset. In: *Sananjalka* 24, 43-63.
-- 1983, Derivaatiokielioppia II: verbikantaiset nominijohdokset. In: *Sananjalka* 25, 23-42.
-- 1984, Derivaatiokielioppia III: nominikantaiset nominijohdokset. In: *Sananjalka* 26, 81-98.
Karlsson, Fred 1983, *Suomen kielen äänne- ja muotorakenne*. Helsinki: WSOY.
Karttunen, Kaarina 1989, Stadi on hervoton pleisi. In: *Vesikansa* (toim.) 1989, 148-164.
Kiuru, Silva 1986, Vanhan kirjasuomen sanakirja. In: *Virittäjä* 90, 88-102.
Koivisto, Vesa 1988, Mikael Agricolan *ise*-deskriptiiviverbit. In: *Jyrki Kalliokoski & Pentti Leino & Pertti Pyhtilä* (toim.) 1988, *Kieli* 3. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos. 77-92.
-- 1991, *Suomen verbikantaisten UtU-verbijohdosten semantiikkaa*. Helsinki: SKS.
-- 2006a, Kirjasuomen *isa*-adjektiivien vaiheista ja taustoista. In: *Taru Nordlund & Tiina Onikki-Rantajääskö & Toni Suutari* (toim.) 2006, *Kohtauspaikkana kieli. Näkökulmia persoonaan, muutoksiin ja valintoihin*. Helsinki: SKS. 286-313.
-- 2006b, Suomen sananjohdon morfofonologiaa. In: *Virittäjä* 110, 539-567.
-- 2008, Sananmuodostuksen elämää. In: *Tiina Onikki-Rantajääskö & Mari Siirainen* (toim.) 2008, *Kieltä kohti*. Helsinki: Otava. 190-217.
-- 2013: *Suomen sanojen rakenne*. Helsinki: SKS.
Koivulehto, Jorma 2000, Fest und Zyklus des Jahres: jul und kekrä. In: *Neuphilologische Mitteilungen* CI (2), 235-252.
Kolehmainen, Taru 2014, *Kielenhuollon juurilla. Suomen kielen ohjailun historiaa*. Helsinki: SKS.
Koponen, Eino 1999, Itämerensuomalaisten kielten meteorologisen sanaston etymologiaa. In: *Virittäjä* 103, 506-530.
Koski, Mauno 1978, *Suomen sananjohdon perustyyppit* (= Suomen kielitieteellisen yhdistyksen julkaisuja 2). Turku: Suomen Kielitieteellinen Yhdistys. 103-117.
-- 1981, Mitä leksikaalistuminen on? In: *Sananmuodostuksen ongelmia. Seminaari Seilissä 3.-4.9.1981* (= Suomen kielitieteellisen yhdistyksen julkaisuja 7). Turku: Suomen Kielitieteellinen Yhdistys. 5-27.
-- 1982, *Suomen johto-opin morfologiaa* (= Fennistica 4). Turku: Åbo Akademi, Finska institutionen.
Kulonen, Ulla-Maija 1996, *Sanojen alkuperä ja sen selittäminen. Etymologista leksikografiaa*. Helsinki: SKS.
-- 2010, *Fonesteemit ja sananmuodostus. Suomen kontinuaatiivisten U-verbijohdosten historiaa*. Helsinki: SKS.
Kytömäki, Leena 1989, Teettoverbit: johdon ja taivutuksen välimaastoa. In: *Sananjalka* 31, 61-79.
-- 1991, Mikä on johdosten paikka? In: *Sananjalka* 33, 8-29.
-- 1992, *Suomen verbiderivaation kuvaaminen 1600-luvulta nykypäiviin*. Turku: Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.
Laakso, Johanna 1989, Muodon ja funktion suhteesta itämerensuomen verbinjohtimistossa. In: *Virittäjä* 93, 50-69.
-- 1990, *Translatiivinen verbinjohtin NE itämerensuomalaisissa kielissä*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
Laalo, Klaus 1983, Nykysuomen kaksitavuisten nominien nuorin ikäkerrostuma: puhekielen uudennokset. In: *Virittäjä* 87, 80-86.
-- 1990, *Säkeistä patoihin. Suomen kielen monitulkintaiset sananmuodot*. Helsinki: SKS.
Laine, Päivi 2007: *Suomi tiellä sivistyskieleksi. Suomenkielisen maantieteen sanaston kehittyminen ja kehittäminen 1800-luvulla*. Turku: Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.

- Lehtinen, Tapani 1974, Johto-opin periaatteita. In: *Virittäjä* 78, 302-308.
- 1993, Korrelaatio sananmuodostustekijänä. In: *Virittäjä* 97, 171-186.
- Länsimäki, Maija 1987, *Suomen verbikantaiset in : ime -johdokset*. Helsinki: SKS.
- 1988, Mallien osuudesta sanojen johtamisessa. In: *Virittäjä* 92, 230-237.
- Mäkinen, Kirsti 1989, Sanojen tyyliväri. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 200-212.
- Mäkisalo, Jukka 2000, Miten yhdyssanat ovat leksikon ja kieliopin rajapinnalla. In: *Virittäjä* 104, 576-579.
- Mikone, Eve 2002, *Deskriptiiviset sanat. Määritelmät, muoto ja merkitys*. Helsinki: SKS.
- Niemikorpi, Antero 1991, *Suomen kielen sanaston dynymiikkaa*. Vaasa: Universitas Wasaensis.
- Nordlund, Taru 2004: Arat taimet ja ankarat puutarhurit. 1800-luvun lopun kielikeskustelun metaforat ja kieli-ideologiat. In: Huumo et al. (toim.) 2004, 286-322.
- Nummila, Kirsi-Maria 2011, *Tekijännimet Mikael Agricolan teosten kielessä. Henkilötarkoitteisten johdosten merkitykset, funktiot ja rakenteet*. Turku: Turun yliopisto.
- Nuutinen, Olavi 1976, *Suomen teonnimirakenteista*. Stockholm: Finska institutionen vid Stockholms universitet.
- 1989, Käännöslainat. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 110-126.
- Ojanen, Jussi & Uotila-Arcelli, Eeva 1977, Suomen kielen frekventatiivi- ja momentaaniverbien derivaatio. In: *Virittäjä* 81, 245-262.
- 1979, Suomen kielen verbien derivaatiomekanismeista 1. In: *Virittäjä* 83, 1-8.
- Pääkkönen, Irmeli 1989, Sanojen äänneasu ja oikeinkirjoitus. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 257-382.
- Pajunen, Anneli 1988, *Verbien leksikaalinen kuvaus*. Helsinki: Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen laitos.
- 1997, Tietoa äännesymboliikasta. In: *Virittäjä* 101, 477-480.
- 2010, Sanojen synteettisyys suomen kielessä. In: *Virittäjä* 114, 481-501.
- Paloposki, Outi 2004, Suomenoskirjallisuus 1800-luvun alkupuolella. In: Huumo et al. (toim.) 2004, 41-72.
- Pitkänen, Kaarina 2008, *Suomi kasvitieteen kieleksi. Elias Lönnrot termistön kehittäjänä*. Helsinki: SKS.
- Pulkkinen, Pavo 1984, *Lokarista sponsoriin. Englantilaisia lainoja suomen kielessä*. Helsinki: Otava.
- Punttila, Matti & Jussila, Raimo & Suni, Helena (toim.) 2000, *Piplakielestä kirjakieleksi*. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Räisänen, Alpo 1979, Segmentaation ongelmasta suomen kielen johto-opissa. In: *Virittäjä* 83, 167-178.
- 1983, Kantasanan ja johdoksen suhteesta. In: Hakulinen & Leino (toim.) 1983, 112-137.
- 1985, Suomen kielen *ne-* ja *ntu, nty-*johtimiset translatiiviverbit. In: *Virittäjä* 89, 1-32.
- 1986, Sananmuodostus ja konteksti. In: *Virittäjä* 90, 155-163.
- 1987, Miten uudet *aa, ää* -loppuiset supistumaverbit tulevat nykysuomeen. In: *Virittäjä* 91, 491-502.
- 1988, *Suomen kielen u-johtimiset verbit*. Helsinki: SKS.
- Rahtu, Toini 1984, Suomen nominaalikuiset yhdysverbit. In: *Virittäjä* 88, 409-430.
- Rapola, Martti 1960, *Sanojemme ensiesiintymiä Agricolasta Yrjö-Koskiseen. Valikoima*. Helsinki: SKS.
- Ravila, Paavo 1952, Onomatopoeettisten ja deskriptiivisten sanojen asema kielen äännesysteemissä. In: *Virittäjä* 56, 262-274.
- Rintala, Päivi 1983, Sananjohdon produktiivisuudesta ja sen rajoituksista nykysuomessa. In: Hakulinen & Leino (toim.) 1983, 96-111.
- Saarikivi, Janne 2006, Vanhoja etymologioita uusissa kansissa. In: *Virittäjä* 110, 111-123.
- Sadeniemi, Matti 1952, Nykysuomen sanakirjan ilmestymisen johdosta. In: *Virittäjä* 56, 1-8.
- Sajavaara, Paula 1989, Vierassanat. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 64-109.
- Saukkonen, Pauli 1970, Nykysuomen johto-oppia I. In: *Virittäjä* 74, 197-202.
- Saukkonen, Pauli 1973, Suomen kielen yhdyssanojen rakenne. In: *Commentationes Fenno-Ugricae in honorem Erkki Itkonen sexagenarii die XXVI mensis aprilis anno MCMLXXIII. Erkki Itkonen 60 v.* (= Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia 150). Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura. 332-339.
- Sivula, Jaakko 1989a, *Lintu soidessa sokea. Suomen murteiden kiimatermistö*. Helsinki: SKS.
- 1989b, Deskriptiiviset sanat. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 165-182.
- 1989c, Synonyymit. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 183-199.
- Suihkonen, Pentti 1994, *Frekventatiividerivaatio suomen murteissa. Morfologis-fonologista tarkastelua*. Helsinki: SKS.
- Suomi, Kari 2006, Yllättäviä havaintoja suomen substantiivien fonotaktisesta kompleksisuudesta. In: *Virittäjä* 110, 260-263.
- Tuomi, Tuomo 1989, Yleiskielemme murrepohjainen sanasto. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 28-56.
- Vaittinen, Tanja 2007, Mikael Agricolan teosten yhdysadjektiivit. In: *Virittäjä* 111, 523-542.
- Vesikansa, Jouko 1978a, *Johdokset*. Helsinki: WSOY.
- 1978b, *Miljoona sanaa*. Helsinki: WSOY.
- 1989a, Yhdyssanat. In: *Vesikansa (toim.)* 1989, 213-258.
- (toim.) 1989b, *Nykysuomen sanavarat*. Porvoo/Helsinki/Juva: WSOY.
- Wiik, Kalevi 1978, Suomen kielen momentaanijohdoksista. In: *Rakenteita. Juhlakirja Osmo Ikolan 60-vuotispäiväksi 6.2.1978*. Turku: Turun yliopisto. 165-187.

Finnische Wörterbücher

- Häkkinen, Kaisa 2005, *Nykysuomen etymologinen sanakirja*. Helsinki: WSOY.
- Jussila, Raimo & Nikunen, Erja & Rautoja, Sirkka 1992, *Suomen murteiden taajuussanasto = A frequency dictionary of Finnish dialects*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 66. Helsinki : VAPK-kustannus.
- Kielitoimiston sanakirja* 1-3; ³2012. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 170. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus.
- Kielitoimiston sanakirja*. 2014. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. URN:NBN:fi:kotus-201433, ISSN 2323-3370. Verkkojulkaisu HTML. Päivitettävä julkaisu.
- Nykysuomen sanakirja* 1-6; 1951-1961. Helsinki: SKS & WSOY.
- Saukkonen, Pauli & Haipus, Marjatta & Niemikorpi, Antero & Sulkala, Helena 1979, *Suomen kielen taajuussanasto = A frequency dictionary of Finnish*. Helsinki: WSOY.
- Suomen kielen perussanakirja* 1-3; 1990-1994. Kotimaisten kielten tutkimuslaitoksen julkaisuja 55. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuslaitos & Valtion painatuskeskus.

Suomen murteiden sanakirja 1-8 (a-kurvottaa); 1985-2010. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisu 36. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Suomen murteiden sanakirja. 2012. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisu 30. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Verkkojulkaisu HTML. URN:NBN:fi:kotus-201110, ISSN: 1796-041X. <URL <http://kaino.kotus.fi/sms>>. Jatkuvasti päivitettävä julkaisu.

Suomen sanojen alkuperä 1-3; 1992-2000. Päätoimittajat Erkki Itkonen & Ulla-Maija Kulonen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 556 & Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisu 62. Helsinki: SKS & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Tuomi, Tuomo (koost.) ²1980 [1972] , *Suomen kielen käänteissanakirja*. Helsinki: SKS.

Vanhan kirjasuomen sanakirja 1-2 (a-k); 1985-1994. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisu 33. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Vanhan kirjasuomen sanakirja. 2014. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisu 38. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Verkkojulkaisu HTML. URN:NBN:fi:kotus201435, ISSN: 2323-3370. <URL <http://kaino.kotus.fi/vks>>. Jatkuvasti päivitettävä julkaisu.